

LATVIJAS REPUBLIKA
SIGULDAS NOVADA BĀRIŅTIESA

Raiņa iela 3, Sigulda, Siguldas novads, LV-2150, tālrunis: 67970846, barintiesa@sigulda.lv

Pārskata ziņojums par Siguldas novada Bāriņtiesas darbu 2017.gadā

I Ievads

Bāriņtiesu likuma 5.panta ceturrtā daļa noteic, ka: „Bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz attiecīgās pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājaslapā.”. Pamatojoties uz minēto, Siguldas novada Bāriņtiesa (turpmāk- Bāriņtiesa) sniedz Siguldas novada domei pārskata ziņojumu par Bāriņtiesas darbu 2017.gadā.

Bāriņtiesa 2017.gadā strādāja šādā sastāvā- priekšsēdētāja Zane Krauze, priekšsēdētājas vietniece Daina Reizenberga, Bāriņtiesas locekļi- Svetlana Gailuma, Kristīne Līvmane, Alla Ādamsons, Indra Podziņa, Krišjānis Zaremba. Alla Ādamsons 22.03.2017. tika ievēlēta par Bāriņtiesas locekli, viņa ir izgājusi bāriņtiesas locekļa apmācību programmu. Bāriņtiesas darbu veic arī Bāriņtiesas speciāliste Līga Bete un Bāriņtiesas sekretāre Margarita Beitane.

2017.gadā Bāriņtiesas priekšsēdētājai un Bāriņtiesas speciālistei Līgai Betei bija noteikts pilnas slodzes darba laiks. Bāriņtiesas sekretārei- arhivārei Margaritai Beitanei pusslodzes darba laiks, Bāriņtiesas priekšsēdētājas vietniecei Dainai Reizenbergai tika apmaksātas līdz 80 stundām mēnesī; Bāriņtiesas loceklim, kurš veic notariālās darbības, maksimālais apmaksājamo stundu skaits mēnesī bija 60 stundas, pārējiem 4 (četriem) Bāriņtiesas locekļiem maksimālais apmaksājamo stundu skaits mēnesī bija 18 stundas.

No 30.06.2017., pamatojoties uz Siguldas novada domes apstiprināto Bāriņtiesas nolikumu, Bāriņtiesa no Siguldas novada pašvaldības struktūrvienības kļuva par atsevišķu iestādi. Tas nozīmē, ka Bāriņtiesa patstāvīgi un neatkarīgi veic bērnu un personu ar ierobežotu rīcībspēju interešu aizsardzību, tāpat patstāvīgi īsteno ar personālu saistītu jautājumu organizēšanu, līgumu slēgšanu.

II Bāriņtiesas darba statistika

1) Bāriņtiesas kvantitatīvie rādītāji 2017.gadā:

1. Bāriņtiesas lietvedībā ir 434 lietas (2016.gadā- 389);
2. Bāriņtiesas sēdes- 28 (2016.gadā- 30);
3. Bāriņtiesas pieņemtie lēmumi- 122 (2016.gadā- 100);
4. Bāriņtiesas dalība tiesas sēdēs- 70 (2016.gadā- 49);
5. Bāriņtiesas dalība starp institucionālās sanāksmēs- 67 reizes (2016.gadā- 62);
6. Tikšanās laikā ar Sociālo dienestu izskatīti 196 gadījumi Siguldas novada ģimenēs;
7. Bāriņtiesas izejošie dokumenti- 1151 (2016.gadā- 949);
8. Bāriņtiesā ienākošie dokumenti- 1282 (2016.gadā- 1000);
9. NPAIS sistēmā ievadītas lietas- 401;
10. Bāriņtiesā veikti notariālie apliecinājumi- 139 (2016.gadā- 131);
11. Bāriņtiesā ir izsniegtas 15 sociālo garantiju apliecības (2016.gadā- 7).

Analizējot Bāriņtiesas kvantitatīvos rādītājus, var secināt, ka Bāriņtiesai 2017.gadā ir būtiski pieaudzis darba apjoms (salīdzinot ar 2016.gadu par 20% pieaudzis pieņemto lēmumu skaits, dalība papildus 21 tiesas sēdē, par 202 izejošiem dokumentiem vairāk, par 282 ienākošiem dokumentiem vairāk, uzsākta informācijas ievade NPAIS sistēmā).

Bāriņtiesa veica izpēti par citu novadu, kuros ir līdzīgs iedzīvotāju skaits, bāriņtiesu personāla apmaksu. No saņemtās informācijas var secināt, ka visās bāriņtiesās ar līdzīgu iedzīvotāju skaitu novadā strādā apmēram uz pusi vairāk darbinieku un apmaksājamo stundu apmērs būtiski atšķiras. Piemēram, Alūksnes novada bāriņtiesā (iedzīvotāju skaits novadā 17332) uz pilnu slodzi strādā 8 (astoņi) darbinieki, Mārupes novada bāriņtiesā (iedzīvotāju skaits novadā 19955) uz pilnu slodzi strādā 6 (seši) darbinieki un 1 (viens) loceklis strādā uz 0,3 slodzi. Pēc pārrunām ar Siguldas novada pašvaldības izpilddirektori un, Siguldas novada domes deputātiem balsojot, 2018.gadā tika noteikts papildus apmaksājamo stundu skaits Bāriņtiesas locekļiem. No 2018.gada Bāriņtiesas locekļiem ir noteiktas konkrētas Bāriņtiesas darbības jomas, kurās viņi veic pārrunas ar klientiem, sagatavo lēmumu un citu dokumentu projektus, piedalās tiesas sēdēs.

Tomēr Bāriņtiesā 2017.gadā, ņemot vērā pieaugošo darba daudzumu un nepietiekamā apjomā apmaksātu Bāriņtiesas locekļu un darbinieku slodzi, tika nodrošināts kvalitatīvs un termiņā izpildīts Bāriņtiesas darbs.

2) Bāriņtiesas statistikas dati pa jomām

a. Aizgādības tiesības:

- pieņemti 4 vienpersoniskie lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem;
- pieņemts 1 vienpersoniskais lēmums par bērna izņemšanu no aizbildņa aprūpes;
- pieņemts 1 vienpersoniskais lēmums, pēc tam 1 koleģiālais lēmums par bērna rehabilitācijas saņemšanu kā atkarīgai personai;
- ierosinātas 6 aizgādības tiesību pārtraukšanas lietas;
- pieņemti 6 koleģiālie lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem;
- aizgādības tiesības nav atjaunotas 5 lietās;
- lemts par prasības sniegšanu tiesā 7 lietās;
- atjaunotas aizgādības tiesības 3 lietās;
- aizgādības tiesību pārtraukšanas lietas izbeigtas 2 gadījumos;
- lēmums par kļūdu labojumu 1 lietā.

Analizējot tendences aizgādības tiesību pārtraukšanas lietās, var secināt, ka pozitīvi ir vērtējamas izmaiņas Bāriņtiesu likumā, ka Bāriņtiesa, saņemot informāciju par iespējamu bērna apdraudējumu, par to informē vecāku, ierosina aizgādības tiesību pārtraukšanas lietu, izskaidrojot konstatētos bērnam nelabvēlīgos apstākļus un uzliekot par pienākumu sadarbībā ar sociālo dienestu novērst bērnam nelabvēlīgos apstākļus konkrētā termiņā. Pārskatot ierosināto aizgādības tiesību pārtraukšanas lietu, Bāriņtiesa vērtē, vai ir pamats lietu izbeigt vai arī pārtraukt vecākam aizgādības tiesības. Diemžēl, joprojām ir gadījumi, kad bērnu interesēs ir nekavējoties pieņemt vienpersonisko lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem un bērna izņemšanu no ģimenes. 2017.gadā ir bijuši vairāki gadījumi, kad sociāli labvēlīgās ģimenēs vecāki savas prasības pret bērniem īsteno ar vardarbības pielietošanu, kā rezultātā bērni ir meklējuši palīdzību pie atbalsta personām, kuras par situāciju ģimenē informē Bāriņtiesu. Tāpat vairākos gadījumos, kad vecāki ir pārmērīgi lietojuši alkoholu, ir pieņemti vienpersoniskie lēmumi. Koleģiālajos lēmumos pārsvarā aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir bērnu ilgstoša pamešana novārtā, nekādas intereses neizrādīšana, uzturlīdzekļu nemaksāšana un kontakta ar bērnu neuzturēšana. Ja vecāks gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas brīža nav mainījis savu attieksmi pret bērnu, tad Bāriņtiesa

lemj par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu. Tiesa pieņem gala lēmumu par to, vai vecākam ir pamats atņemt bērna aizgādības tiesības.

b. Bērnu ārpusģimenes aprūpe:

- bērniem aizbildnis iecelts 6 lietās;
- aizbildņa maiņa notikusi 2 lietās;
- personas atbilstība aizbildņa statusam pēc citu bāriņtiesu lūguma vērtēta 3 lietās;
- aizbildnis atlaists 1 lietā;
- sevišķais aizbildnis pēc tiesas lūguma iecelts 1 lietā;
- bērnu ievietošana un pēc tam uzturēšanās izbeigšana institūcijā- kopā 5 lēmumi;
- par piemērotību audžuģimenes statusam pieņemts 1 lēmums;
- viesģimenes statuss piešķirts 1 personai;
- bērna uzturēšanās izbeigšana audžuģimenē- 1 lēmums;
- atļauja bērnam ciemoties pie radniekiem- 2 lēmumi;
- atļauja bērnam šķērsot valsts robežu- 6 lēmumi.

Analizējot Bāriņtiesas darbu ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanā bērniem, vispirms jānorāda, ka 2017.gadā neviens bērns ilgstoši nav uzturējies institucionālajā aprūpē. Pēc bērna izņemšanas no ģimenes bērns kādu laiku līdz apstākļu noskaidrošanai uzturas krīzes centrā, kur saņem rehabilitāciju pēc ģimenē pārciestās vardarbības. Beidzoties bērna uzturēšanās laikam krīzes centrā, Bāriņtiesa ir pieņēmusi lēmumus par bērnu nonākšanu aizbildnībā. Par aizbildņiem ir iecelti bērniem tuvi radnieki- vecvecāki.

2017.gadā Siguldas novadā viena ģimene ir izteikusi vēlmi kļūt par audžuģimeni un Bāriņtiesa ir lēmusi par tās atbilstību audžuģimenes statusam. Pēc apmācību apguves ģimene no 2018.gada pilnvērtīgi veic audžuģimenes pienākumus.

Bāriņtiesa aicina Siguldas novada iedzīvotājus apsvērt iespēju kļūt par audžuģimeni bez vecāku gādības palikušiem bērniem, lai viņiem būtu iespēja augt ģimeniskā vidē, paliekot savā novadā. Audžuģimene var uzņemt audzināšanā uz noteiktu laiku bērnus no ģimenēm, kas nonākušas krīzes situācijā, vai arī bērnus, kuri zaudējuši savus vecākus vai kuru vecāki dažādu iemeslu dēļ nevar par viņiem rūpēties.

c. Domstarpību risināšana:

- atzinumi pēc tiesas pieprasījuma- 10 lēmumi;
- nodokļu atvieglojumu piešķiršana – 3 lēmumi;
- ģimenes valsts pabalsta piešķiršanu – 1 lēmums.

2017.gadā Bāriņtiesai bija jāiesaistās 14 domstarpību risināšanas lietās. 2017.gadā pēc tiesas pieprasījuma tika sniegti 10 atzinumi, pie kura no vecākiem bērna interesēs ir noteikt viņa dzīvesvietu, kāda ir bērnam atbilstošākā saskarsmes kārtība ar otru vecāku, vai bērna interesēs ir atņemt vecākam aizgādības tiesības vai noteikt atsevišķu aizgādību. Jāteic, ka domstarpību risināšanas lietās parasti ir augsta emocionāla spriedze starp vecākiem, kuri nereti, izmantojot bērnu, risina savas personīgās attiecības. Bāriņtiesai ir ļoti būtiski šajās lietās pieņemt lēmumus, vienīgi vadoties no bērnu interesēm, būt neatkarīgi un neietekmējami no vecāku puses. Vecākiem saistošu lēmumu par bērna dzīvesvietu, saskarsmes kārtības noteikšanu, atsevišķas aizgādības noteikšanu un aizgādības tiesību atņemšanu pieņem tiesa, ņemot vērā Bāriņtiesas atzinumu un pušu sniegto informāciju.

Tāpat vairāki vecāki nav spējuši savstarpēji vienoties par to, kurš saņems nodokļu atvieglojumus par apgādībā esošu bērnu un kurš saņems valsts pabalstus par bērnu aprūpi.

d. Adopcija:

- personu/laulāto atzīšana par adoptētājiem- 8 lēmumi;
- bērna nodošana pirmsadopcijas aprūpē- 4 lēmumi;
- Adopcijas atbilstība bērna interesēm- 5 lēmumi;

Vērtējot Bāriņtiesas darbu adopcijas jautājumos, jāteic, ka 2017.gadā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, būtiski ir pieaudzis lēmumu skaits, kas saistīti ar adopciju. Bāriņtiesa uzskata, ka šī ir ļoti pozitīva tendence un sniedz iespēju bez bioloģisko vecāku gādības palikušiem bērniem nonākt jaunās ģimenēs, kas vēlas uzņemties pilnu atbildību par šiem bērniem. Siguldas novadā adoptēt bērnus vēlas gan ģimenes, kurās nav savi bioloģiskie bērni, gan tādas, kurās aug līdz pat četriem bioloģiskajiem bērniem. Bāriņtiesā var ne tikai laulātie, bet arī viena persona uzsākt adopcijas procesu. Pēc personas atzīšanas par adoptētāju, bērna nodošanas pirmsadopcijas aprūpē, lēmuma pieņemšanas par bērna interesēm atbilstošu adopciju tiesa vēl pārskata bāriņtiesas darbības un lēmumus un lemj par adopcijas apstiprināšanu. 2017.gadā Siguldas novadā 8 ģimenes atzītas par adoptētājiem, adopcijas process noslēdzās 5 bērniem. No šiem bērniem viens bērns tika adoptēts uz ārvalstīm, jo viņa veselības stāvokļa dēļ nebija iespējams nodrošināt ģimenisku vidi Latvijā.

e. Personu ar ierobežotu rīcībspēju lietas:

- aizgādņa iecelšana personai- 15 lēmumi;
- aizgādņa maiņa personai- 2 lēmumi;
- atbilstība aizgādņa statusam- 2 lēmumi;
- aizgādņa atļaušana- 2 lēmumi.

2017.gadā būtisks lēmumu skaits tika pieņemts, risinot jautājumus par personu ar ierobežotu rīcībspēju aizgādņa iecelšanu. Lēmumu skaita pieaugums par aizgādņa iecelšanu personai ar ierobežotu rīcībspēju ir skaidrojams ar to, ka tiesas ir pārvērtējušas personu, kurām līdz 2013.gadam bija atņemta rīcībspēja pilnā apjomā, rīcībspēju un šīm personām ir noteikti rīcībspējas ierobežojumi tikai mantiskajās tiesībās. Pēc sprieduma spēkā stāšanās par konkrētiem rīcībspējas ierobežojumiem personai tiesa uzliek par pienākumu Bāriņtiesai iecelt šai personai aizgādni.

f. Mantas lietas:

- bāriņtiesa pieņēmusi 9 lēmumus par rīcību ar bērna mantu;
- mantojuma aizgādņi iecelti 1 lietā;

2017.gadā Bāriņtiesa 9 lietās ir risinājusi dažādus ar bērna mantu saistītus jautājumus. Pārsvarā gadījumos tie ir bijuši gadījumi, kad nepieciešams Bāriņtiesas lēmums par mantojuma pieņemšanu bērna vārdā. Tāpat Bāriņtiesas lēmuma pieņemšana ir bijusi nepieciešama situācijās, kad bērnam tuvinieki vēlas dāvināt nekustamo īpašumu. Vienā gadījumā Bāriņtiesa ir iecēlusi aizgādņi mantojumam, jo mantojuma sastāvā bija uzņēmums un bija nepieciešams nodrošināt tā nepārtrauktu darbību un saistību izpildi.

Tāpat Bāriņtiesa veic bērnu un aizgādņībā esošu personu mantisko interešu aizsardzību, katru gadu pieprasot no bērna vecāka, aizbildņa vai aizgādņa norēķinu par bērna un aizgādņībā esošas personas mantas pārvaldību. 2017.gadā Bāriņtiesas pārraudzībā bija 69 aktīvas lietas par mantas pārvaldību. 2017.gadā Bāriņtiesa kopā ir saņēmusi 69 norēķinus no aizbildņiem par bērnam piederošu mantu un no aizgādņiem par aizgādņībā esošas personas mantu.

g. Notariālie apliecinājumi:

- pilnvaras sagatavošana un apliecināšana- 25 reizes;
- paraksta apliecināšana- 33 reizes;
- nostiprinājuma lūguma sagatavošana un apliecināšana- 45 reizes;
- piekrišana bērna izceļošanai no valsts- 22 reizes;

- dokumentu kopiju apliecināšana- 12 reizes;
- darījuma akta sagatavošana- 3 reizes;
- mantojuma inventāra saraksta sastādīšana- 1 reizi.

Bāriņtiesu likums atļauj Bāriņtiesai veikt notariālās darbības tikai Siguldas pagastu teritorijā- Allažu pagastā, Mores pagastā un Siguldas pagastā. Līdz ar to, lai Siguldas pilsētas iedzīvotājs varētu saņemt Bāriņtiesas pakalpojumu notariālajās darbībās, viņam ir jādodas uz Bāriņtiesas pieņemšanas vietu Siguldas novada pagastos. Bāriņtiesas notariālās darbības veic Bāriņtiesas locekle Kristīne Līvmane.

Siguldas novada pagastu iedzīvotāji 2017.gadā ir saņēmuši 139 notariālos apliecinājumus. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, apliecinājumu apjoms ir palielinājies. Vislielākais pieprasījums nemainīgi ir pēc nostiprinājumu lūgumu sagatavošanas un apliecināšanas, kam seko paraksta apliecinājumi un pilnvaru sagatavošana. Šajā gadā pēc notāra rīkojuma ir sastādīts 1 mantojuma inventāra saraksts. Tāpat būtiski atzīmēt, ka ir palielinājies ienākošo zvanu un telefoniski sniegto konsultāciju apjoms.

h. Bāriņtiesas lēmumu pārsūdzības- kopā 3 lietās:

- 2 lietās Administratīvā rajona tiesa noraidīja iesniegto prasību pret Bāriņtiesu (lietā par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem un lietā par iesnieguma izskatīšanas termiņa pagarināšanu);
- 1 lietā Bāriņtiesai uzlikts par pienākumu izdot administratīvu aktu (lietā par nodokļu atvieglojumu piemērošanu).

III Bāriņtiesas darbība citās jomās

- 1) Bāriņtiesa ir iniciējusi tikšanos ar Siguldas novada Pašvaldības policijas, Valsts policijas un Sociālā dienesta pārstāvjiem par sadarbības jautājumiem. Bāriņtiesa kopā ar Pašvaldības policiju un Sociālo dienestu veic iepriekš neizziņotus reidus vakaros pie sociālā riska ģimenēm, lai veiktu preventīvo darbu bērnu tiesību aizsardzībā.
- 2) Siguldas pašvaldības mājas lapā ir publicēta informācija par iespējām nodrošināt bērnu tiesību aizsardzību ārpus Bāriņtiesas darba laika. Ārpus Bāriņtiesas darba laika situācijās par iespējamiem vardarbības gadījumiem pret bērnu var zvanīt Siguldas novada Pašvaldības policijai pa tālruni 26060288. Bāriņtiesa ir sagatavojusi un Pašvaldības policijai, Valsts policijai izsniegusi vadlīnijas par policijas rīcību izsaukumos ar bērniem.
- 3) Bāriņtiesa ir organizējusi tikšanos ar Rīgas rajona prokuratūru, Siguldas novada Sociālo dienestu un biedrību "Cerību spārni" par normatīvajos aktos noteikto kārtību, kādā personai var tikt ierobežota rīcībspēja, ja personai nav tuvinieku, kas var vērsties tiesā.
- 4) Bāriņtiesas priekšsēdētāja ir lasījusi lekciju Siguldas novada Katoļu baznīcas draudzē par bērna ārpusģimenes aprūpes veidiem un to procesiem bāriņtiesā. Pēc šīs lekcijas Bāriņtiesā ir vērsušās- 2 adoptētāju ģimenes, 1 audžuģimene un 2 viesģimenes.
- 5) Bāriņtiesai ir noslēgts sadarbības līgums ar klīnisko psihologu, kurš pēc Bāriņtiesas pieprasījuma veic personu psiholoģiskās izpētes un savus novērojumus.
- 6) 2017.gadā tika ievadīta informācija NPAIS sistēmā par Bāriņtiesas pārraudzībā esošajām bērnu lietām no 25.03.2014.
- 7) 2017.gadā Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija veica pārbaudi Bāriņtiesā. Pārbaudē konstatētas maznozīmīgas nepilnības, kas ir novērstas.
- 8) Bāriņtiesas locekļi un darbinieki ir piedalījušies supervīziju nodarbībās.
- 9) 08.12.2017. Bāriņtiesu asociācijas konferencē tika apstiprināts vienots bāriņtiesu ētikas kodekss, kas attiecas arī uz Siguldas novada Bāriņtiesu.

IV Nobeigums

Bāriņtiesas darba apjoms 2017.gadā ir būtiski palielinājies. Bāriņtiesa 2017.gadā ir efektīvi organizējusi savu darbu, gan pildot normatīvajos aktos noteiktos pienākumus, gan preventīvi iesaistoties bērnu un personu ar rīcībspējas ierobežojumu tiesību aizsardzībā. Bāriņtiesa pozitīvi novērtē to, ka no 2018.gada Bāriņtiesas locekļu apmaksājamo stundu skaits ir pieaudzis. Taču, ņemot vērā pieaugošo darba apjomu un Siguldas novada iedzīvotāju, tai skaitā bērnu, skaitu, lai Bāriņtiesa varētu kvalitatīvi veikt savu darbu, nākotnē būtu jāpārskata jautājums par pilnas darba slodzes noteikšanu Bāriņtiesas locekļiem un Bāriņtiesas sekretārei- arhivārei.

Bāriņtiesas komandā strādā augsta līmeņa profesionāļi savā jomā. Bāriņtiesas darbinieki un locekļi vienmēr iesaistās dažādu Bāriņtiesas kompetences situāciju risināšanā, izrāda pašiniciatīvu, lai jautājumu pēc iespējas atrisinātu atbilstoši bērna un personas ar ierobežotu rīcībspēju interesēm. 2018.gadā nepieciešams turpināt stiprināt Bāriņtiesas locekļu specializāciju konkrētās Bāriņtiesas darbības jomas.

Jāturpina līdz šim īstenotās regulārās tikšanās ar Sociālo dienestu. Tāpat Bāriņtiesai ir laba sadarbība ar Pašvaldības policiju, Valsts probācijas dienestu, kas liecina, ka ne tikai Bāriņtiesa savā kolektīvā darbojas kā vienota komanda, bet arī veido pozitīvu sadarbību ar citām iestādēm, lai īstenotu bērnu un personu ar ierobežotu rīcībspēju tiesību aizsardzību Siguldas novadā.

Ar cieņu,
Zane Krauze
Siguldas novada Bāriņtiesas priekšsēdētāja